ശരണമയ്യപ്പാ!

വള്ളത്തോൾ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശരണമയ്യപ്പാ!

ഗ്രന്ഥകർത്താ:

വള്ളത്തോൾ.

വള്ളത്തോൾ ഗ്രന്ഥാലയം,

ചെറുതുരുത്തി.

1117.

Price 2 as.] [വില 2 ണ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പ്രസ്താവന

ഒരു തീൎത്ഥയാത്രക്കാരൻ ആവശ്യപ്പെട്ടതനുസരിച്ച് മഹാകവി വള്ളത്തോൾ 1108 ധനുമാസത്തിൽ എഴുതിയതാണ് ഈ സ്തോത്രം. ശബരിമലയ്ക്കു നോൽമ്പിട്ടു പോകുന്നവൎക്കു പ്രത്യേകം ഉന്മേഷജനകമാണ് ഈ മംഗളഗാനമെന്നു പറഞ്ഞറിയിക്കേണ്ടതില്ല. ശബരിമല അയ്യപ്പന്റെ അന്യാദൃശങ്ങളായ അപദാനങ്ങൾ വൎണ്ണനത്തിന്നു വിഷയമായിരിക്കുന്നു. യാത്രക്കാരുടെ അനുഭവങ്ങൾക്ക് അനുരൂപമായ വിധത്തിൽ വിഷയത്തെ ക്രമപ്പെടുത്തി അവരെ ആവേശം കൊള്ളിക്കുന്ന മട്ടിൽ ഭക്തിരസത്താൽ മധുരമാക്കിക്കൊണ്ടുള്ളതാണു പ്രതിപാദനം. ഭാഷാരീതിയാണെങ്കിൽ പ്രസന്നലളിതമായിരിക്കുന്നു. ഇത്രയും ഗുണധോരണിയുള്ള ഒന്നാണു 'ശരണമയ്യപ്പാ' എന്ന ഈ മഹാസ്തോത്രം.

"ചൊല്ലുന്നതോ ഭക്തിമയാപദാരത്തി-
ലാഖണ്ഡലബ്ധ്യൾക്കിനി യെന്തു വേറെ"

എന്നു മതിമറന്നുരചെയ്യുവാൻ മഹാകവിക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടാകുമാറാകട്ടെ. ഇതേ ഇനിയൊന്നു പറയുവാനുള്ളു.

പ്രസാധകൻ, കെ. കെ. രാജാ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശരണമയ്യപ്പാ!

(പാന)

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവപ്രേമവിപാകമേ,

വ്യാഖ്യാനം

തിരുവിതാംകൂറിലുള്ള ശൌരിമലയിൽ ശ്രീപരശുരാമനാൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ട ശാസ്താവിനെ ദശിച്ചുപോരുന്നതു പഴനിയാണ്ടവനെ ദശിച്ചുപോരുന്നതുപോലെ പുണ്യവും അഭീഷ്ടസാധകവുമാകുന്നു. ശൌരിമലയിലേയ്ക്കു നോൽമ്പിട്ടു പോകുന്ന ഭക്തന്മാക്കുവേണ്ടി എഴുതപ്പെട്ടതാണു "ശരണമയ്യപ്പാ" എന്ന ഇക്കവിത. "ശരണമയ്യപ്പാ" എന്ന വിജയപ്രദസ്തോത്രം മുഴക്കിക്കൊണ്ടാണു ശൌരിമലയ്ക്കു നോൽമ്പിട്ടവർ യാത്രചെയ്യുക പതിവു്. ആ പരിശുദ്ധവാക്യംതന്നെയാണു് ഇതിലെപ്പല്ലവികഠം. കാവ്യത്തിന്നു "ശരണമയ്യപ്പാ" എന്നു നാമകരണം ചെയ്തിരിക്കുന്നതും ഈ മഹിമാവിലാസംകൊണ്ടുതന്നെ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഹാ, ശരണമിശ്ശേഴകഠംകശ്ശേപ്പാ
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 1

ആരംഭത്തിൽ കവി സ്തോത്രത്തിന്നു വിഷയമായ ദേവനെ നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നു. കാവ്യാരംഭത്തിൽ ശ്രീശബ്ദം പ്രയുക്തമായിരിക്കുന്നതിനാൽ മംഗളപരിസമാപ്തി സൂചിതമായിരിക്കുന്നുണ്ടു്.

1. ശ്രീശബരിമല = ശൌരിമല. രാമായണത്തിൽ പ്രസിദ്ധമായിപ്പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ശബരി ഈ മലയിലാണു തപസ്സു ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നതെന്നു വിശ്വസിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതിനാൽ ശൌരിമല (ശബരിമല) എന്നു പ്രസിദ്ധിയുണ്ടായി. കേശവശിവപ്രേമവിപാകമേ! = വിഷ്ണുവിന്റെയും ശിവന്റെയും പരിപക്വമായ പ്രേമം ആകൃതി പൂണ്ടതുപോലിരിക്കുന്നവനേ! ഈ പദത്താൽ ശാസ്താവിന്റെ അവതാരത്തിന്നു കാരണമായ കഥ സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അസുരന്മാരുടെ കൈവശത്തിൽനിന്നു അമൃതകുംഭം കരസ്ഥമാക്കുവാൻ മഹാവിഷ്ണു കൈക്കൊണ്ട വിഷ്ണുമായാസ്വരൂപം അഥവാ മോഹിനീരൂപം പരമശിവൻ കണ്ടു കാമിച്ചതിന്റെ ഫലമായിട്ടാണു ശാസ്താവിന്റെ അവതാരമുണ്ടായിട്ടുള്ളതെന്ന കഥ പ്രസിദ്ധമാകുന്നു. ഏഴകഠംകൾ=അംശര

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഭാൎഗ്ഗവീകാന്തനാകും വരാംഗിയിൽ-
ബ്ഭാൎഗ്ഗവീയ്യാൽപ്പിറന്ന നിൻവിഗ്രഹം,
ഭാൎഗ്ഗവൎഷിയാൽക്കാട്ടിൽ പ്രതിഷ്ഠിതം,
ഭാഗ്യവത്തായ കണ്ണിനേ കാണാവൂ!

ണന്മാൎക്കു്, പാവപ്പെട്ടവൎക്കു്. പാശമോചനം നിൻ പദമൊന്നുതാൻ=അവിടുത്തെത്തൃപ്പാദമൊണു സംസാരബന്ധത്തിന്റെ നാശത്തിന്നുള്ള ഒരൊററ വസ്തു.

2. ഭാൎഗ്ഗവീകാന്തൻ=ശ്രീഭഗവതിയുടെ ഭൎത്താവു് (വിഷ്ണു). വരാംഗിയിൽ = സുന്ദരിയിൽ. ഭാൎഗ്ഗവീയ്യാൽ = ഭൎഗ്ഗന്റെ (ശിവന്റെ)തായ വീൎയ്യ(ബീജ)ത്താൽ. നിൻവിഗ്രഹം = അങ്ങയുടെ ബിംബം. ഭാൎഗ്ഗവൎഷി = പരശുരാമമഹൎഷി. പ്രതിഷ്ഠിതം=പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ടതു്. ശ്രീ പരശുരാമൻ കേരളത്തിന്റെ രക്ഷയ്ക്കുവേണ്ടി മുപ്പത്തിരണ്ടു ശാസ്താക്കന്മാരെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും കുതിരാൻ മലയിലും അകമലയിലും മററും കാണപ്പെടുന്ന ശാസ്താക്കന്മാരുടെ വിഗ്രഹങ്ങളും മററും ഇങ്ങനെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുള്ളവയാണെന്നും ഐതിഹ്യമുണ്ടു്. ശൌരിമല അയ്യപ്പനും മേൽപ്പറഞ്ഞ മുപ്പത്തിരണ്ടു ശാസ്താക്കന്മാരിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഭാഗ്യവത്തു്=ഭാഗ്യമുള്ളതു്. വിഷ്ണുവിന്റെ മോഹിനീരൂപത്തിൽ ശിവനു ജനിച്ച

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവപ്രേമവിപാകമേ,
ഹാ, ശരണമിയ്യേഴകൾക്കയ്യപ്പാ,
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 3

ഉണ്ടു വേട്ടയിൽ പ്രീതി ഭവാനെന്നു
കണ്ടറിഞ്ഞതുകൊണ്ടായിരിയ്ക്കണം,
തന്മഴുവീശി വെട്ടിക്കളയാഞ്ഞ-
തിമ്മഹാവനം തൽപ്രതിഷ്ഠാപകൻ. 4

അങ്ങയെ പരശുരാമമഹർഷി ശൌരിമലയിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു. അവിടെ വന്നു് അങ്ങയെ കാണുന്നതു ഭാഗ്യവാന്മാർക്കേ സാദ്ധ്യമായിരിക്കയുള്ളൂ. ഓരോ ഖണ്ഡികയുടെ അവസാനത്തിലും "ശ്രീ ശബരി......... ന്നു താൻ" എന്ന ഭാഗം ആവർത്തിച്ചിരിക്കുന്നതു കവിയുടെ ഭക്തിപാരമ്യത്തെ ദ്യോതിപ്പിക്കുന്നു.

4. വേട്ട=നായാട്ടു്. പ്രീതി=സന്തോഷം. ഇമ്മഹാവനം = ഈ വങ്കാട്ടു്. തൽപ്രതിഷ്ഠാപകൻ=അങ്ങയെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചവൻ. കേരളം വെട്ടിത്തെളിയിച്ചു കൃഷി ചെയ്യുവാൻ തുടങ്ങിയ ആര്യവർഗ്ഗക്കാരുടെ നായകനും അങ്ങയെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചവനും ആയ പരശുരാമൻ തന്റെ വെണ്മഴുകൊണ്ടു് ഈ മല വെട്ടിവെളുപ്പിക്കാതിരുന്നതു് അങ്ങേയ്ക്കു നായാട്ടിൽ താൽപര്യ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവപ്രേമവിപാകമേ,
ഹാ, ശരണമിയ്യേഴകൾക്കയ്യപ്പാ,
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 5

കാമകോപാദിഹിംസ്രജന്തുക്കളാൽ-
ബ്ഭീമമെങ്ങൾതൻമാനസകാനനം
വില്ലേട്ടശ്വവീരാധിരൂഢനായ്-
പ്പള്ളിവേട്ട തുടങ്ങുകൊൾകിങ്ങു നീ! 6

മുണ്ടെന്നറിഞ്ഞതുകൊണ്ടായിരിക്കണം എന്നു കവി ഉൽപ്രേക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു.

6. കാമകോപാദിഹിംസ്രജന്തുകൾ = ഹിംസാശീലമുള്ള കാമം, കോപം മുതലായ ജന്തുക്കൾ. ഭീമം=ഭയങ്കരം. എങ്ങൾതന്മാനസകാനനം = ഞങ്ങളുടെ മനസ്സാകുന്ന കാട്ട്. അശ്വവീരാധിരൂഢൻ= ഒന്നാംതരം കുതിരയുടെ പുറത്തു കയറിയവൻ. പള്ളിവേട്ട=നായാട്ട്. മുൻഖണ്ഡത്തിൽ ശാസ്താവിന്നു നായാട്ടിലുള്ള താല്പര്യം വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഈ ഖണ്ഡത്തിൽ നായാട്ടു ചെയ്യുവാനുള്ള മറെറാരു രംഗം കൂടി കാണിച്ചുകൊടുക്കുന്നു. ഞങ്ങളുടെ മനസ്സ് കാമക്രോധാദികളായ ക്രൂരജന്തുക്കളാൽ ഭയങ്കരമായിക്കിടക്കുന്ന ഒരു കാട്ടുപ്രദേശമാണ്. അല്ലയോ ശാസ്താ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവപ്രേമവിപാകമേ,
ഹാ, ശരണമിയ്യേഴകൾക്കയ്യപ്പാ,
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 7

ചെയ്തിരിയ്ക്കാമടിയങ്ങളിന്ദ്രിയ-
പ്രീതിയൊന്നിനുവേണ്ടിപ്പല പാപം,
ശാസനം ചെയ്തുകൊള്ളുക ശാസ്താവേ
ശാശ്വതപരിശുദ്ധിയ്ക്കു ഞങ്ങളെ. 8

വേ, അങ്ങുന്നു വില്ലെടുത്തു കുതിരപ്പുറത്തു കയറി അവിടെ നായാട്ടുചെയ്തു് ഈ കാമാദി ഹിംസ്രജന്തുക്കളെ നശിപ്പിച്ചാലും.

8. ഇന്ദ്രിയപ്രീതിയൊന്നിനുവേണ്ടി = കണ്ണു്, മൂക്കു്, നാവു്, ചെവി ത്വക്കു് (തൊലി) എന്നീ അഞ്ചിന്ദ്രിയങ്ങളെ തൃപ്തിപ്പെടുത്തുവാൻ വേണ്ടി മാത്രം. കാണുക, മണക്കുക, സ്വാദറിയുക, കേൾക്കുക സ്പർശിക്കുക എന്നിങ്ങിനെ അഞ്ചുവിധത്തിലാണല്ലൊ ലോകസുഖങ്ങൾ മനുഷ്യൻ അനുഭവിച്ചുപോരുന്നതു്. ഈ അഞ്ചുവിധത്തിലുള്ള സുഖാനുഭവത്തിലല്ലാതെ അതായതു് ഈശ്വരവിഷയത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കാതെ എന്നു ചുരുക്കം. ശാസനം ചെയ്തുകൊള്ളുക=വേണ്ടവിധത്തിൽ നടത്തുക (രക്ഷിക്കുക). ശാസ്താവേ=രക്ഷിക്ക

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവ പ്രേമവിപാകമേ,
ഹാ, ശരണമിയ്യേഴകൾക്കയ്യപ്പാ,
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 9

നിന്നുപാന്തം ചുഴന്ന കരിംകാടി-
തന്യദുർല്ലഭാമേയ മഹിമാവേ,
തെന്നലേല്ക്കയാൽ പ്പാറിപ്പാറുന്നതാം
നിന്നുടയാടതാനായിരിയ്ക്കുമോ! 10

നവനേ! ശാശ്വതപരിശുദ്ധിക്ക്=നിത്യശുദ്ധിക്കവേണ്ടി. ഇന്ദ്രിയപ്രീതിക്ക മാത്രമായി ഞങ്ങൾ പല പാപവും ചെയ്തിട്ടുണ്ടാകാം. ഞങ്ങൾക്ക നിത്യശുദ്ധിയുണ്ടാവാൻ ഞങ്ങളെ വേണ്ടവഴിക്ക നടത്തി ശാസ്താവായ അങ്ങുന്നു രക്ഷിക്കണം.

10. നിന്നുപാന്തം=നിന്റെ സമീപപ്രദേശത്തെ. ചുഴന്ന=ചുററി നില്ക്കുന്ന. കരികാടിതു=ഈ കറുത്ത കാട്ട്. അന്യദുർല്ലഭാമേയമഹിമാവേ=മറെറാരാൾക്ക കിട്ടുവാൻ പ്രയാസമായിട്ടുള്ളതും അളവററതും ആയ മഹാത്മ്യമുള്ളവനേ! തെന്നൽ=ചെറുകാററ്. നിന്നുടയാട=അങ്ങുന്നു ചുററിയിരിക്കുന്ന വസ്ത്രം. പച്ചപ്പട്ട് ഉടുത്തവനായിട്ടാണു ശാസ്താവിനെ ധ്യാനിക്കാറുള്ളത്. മലയുടെ മുകൾ ഭാഗത്തായിട്ടാണു

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവ പ്രേമവിപാകമേ,
ഹാ, ശരണമിയ്യേഴകൾക്കയ്യപ്പാ,
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 11

കേവലം ദൂരദൂരത്തുനിന്നൊരു
കാർവരിപോലെ കാണായ നിൻവനം
ദേവ, ഞങ്ങൾ തൻ ദൂനമാം ദൃഷ്ടിക്കു
പാവനമായൊരഞ്ജനക്കോലല്ലോ! 12

ശാസ്താവിന്റെ ക്ഷേത്രം. ഇങ്ങിനെയിരിക്കെ താഴ്വാരപ്രദേശങ്ങളിൽ കാണപ്പെടുന്ന കാടിനെ അയ്യപ്പൻ അണിഞ്ഞിരിക്കുന്ന വസ്ത്രം കാററത്തിളകുന്നതായി ഉൽപ്രേക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളതിന്റെ സ്വാരസ്യം പ്രസ്താവയോഗ്യമായിരിക്കുന്നു.

12. കേവലം ദൂരദൂരത്തുനിന്നു് = തീരെ അകലത്തുനിന്നു്. ഒരു കാർവരപോലെ=കരെ രേഖയിൽ കാണപ്പെടുന്ന മേഘമാലപോലെ. നിൻവനം=അങ്ങയുടെ കാടു്. ദൂനം=ദുഃഖിതം. പാവനം=വിശുദ്ധികരം. അഞ്ജനക്കോലു്=അഞ്ജനശലാക (കണ്ണെഴുതുവാനുള്ള അഞ്ജനക്കല്ലിന്റെ നീണ്ടു നേരിയ ഒരു കോലു്). അകലെനിന്നു നോക്കുമ്പോൾ ഒരു വരിയായി മേഘമാലപോലെ കാണപ്പെടുന്ന കാടിനെ ക

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവ പ്രേമവിപാകമേ,
ഹാ, ശരണമിദ്ദുഴകൾക്കയ്യപ്പാ,
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 13

ബുദ്ധ്യതീതമാം നിന്നനന്തത്വത്തെ-
പ്പത്രമർമ്മരംകൊണ്ടു പഠിക്കവേ
വാനിടത്തിനു ചൊല്ലിക്കൊടുക്കുന്ന
പീനശാഖങ്ങൾ നാനാതരുക്കളും; 14

ണ്ണിനു കുളുർമ നല്കുന്ന അഞ്ജനക്കോലായി സംഭാവനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

14. ഈ ഭാഗം മലയോടടുത്തതിനുശേഷം കാണപ്പെടുന്ന വനഭംഗിയുടെ വർണ്ണനമാകുന്നു. വിഷയത്തിന്റെ പ്രതിപാദനത്തിലും വർണ്ണനത്തിലും രചനയിലും ഔചിത്യം ദീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടല്ലാതെ മഹാകവി വള്ളത്തോൾ കവിതയെഴുതുക പതിവില്ല. ആദിയിൽ അകലെ നിന്നു കാണപ്പെടുന്ന കാഴ്ചയും മലവാരത്തിന്നടുത്തതിനുശേഷം മലയുടെ ഒട്ടാകെയുള്ള കാഴ്ചയും വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നതു് വർണ്ണനപ്രധാനമായ ഈ കൊച്ചുകാവ്യത്തിൽ പ്രതിപാദനത്തെസ്സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം കവി എത്രത്തോളം ഔചിത്യം ദീക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു കാണുവാൻ ഉദാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഹരണമായിരിക്കുന്നു. മലയുടെ അടിവാരത്തെത്തി യ ഭക്തൻെറ ദൃഷ്ടിയിൽപ്പെട്ടുപോകുന്ന സംഗതികഠം വൎണ്ണിച്ചുകാണിക്കുകയേ കവി ചെയ്തിട്ടുള്ളൂ. വൎണ്ണ്യവിഷയമായ പ്രകൃതിസൌന്ദൎയ്യത്തെ ഭക്തിഭാവത്തിൻെറ കാൽക്കൽ കാണിക്കവെക്കുവാനും മഹാകവിക്കു മറവി പററിയിട്ടില്ല. ബുദ്ധ്യതീതം എന്നു മുതൽ പ്രകൃതി ഭഗവതി എന്നുവരെയുള്ള ഭാഗം മേൽപ്പറഞ്ഞ അഭിപ്രായത്തെ വിശദമാക്കുന്നുണ്ടു്. ബുദ്ധ്യതീതം=ബുദ്ധിയെ അതിക്രമിച്ചു വൎത്തിക്കുന്നതു് (ആലോചിച്ചറിവാൻ പോലും സാധിക്കാത്തതു്). നിന്നനന്തത്വം=നിൻെറ അളവില്ലാത്ത നില (ഈശ്വരൻെറ മാഹാത്മ്യം അളവററതാകയാൽ അതിനെ ബുദ്ധികൊണ്ടളന്നു വെയ്ക്കുവാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നു സ്പഷ്ടം). പത്രമൎമ്മരം=ഇലകളുടെ മൎമ്മരശബ്ദം (മറ മറ എന്ന ശബ്ദം) വാനിടത്തിന്നു്= ആകാശത്തിനു്. പീനശാഖങ്ങഠം = തടിച്ച കൊമ്പുകഠം ഉള്ളവ. നാനാതരുക്കഠം = പലതരം മരങ്ങഠം. തടിച്ച കൊമ്പുകഠം ആകാശത്തോളം മുട്ടിനില്ക്കുന്ന പലതരം മരങ്ങഠം കാററടിക്കുമ്പോഠം ഇലകളിൽ നിന്നു പുറപ്പെടുന്ന മൎമ്മരശബ്ദത്താൽ ഈശ്വരനായ അങ്ങയുടെ അളവററ മാഹാത്മ്യത്തെ ആകാശത്തിൻെറ ചെവിയിൽ മന്ത്രിക്കുകയാണോ എന്നു തോന്നിപ്പോകും.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കണ്ണുകൾക്കും വിചിത്രച്ചിറകൊളി
ചിന്നുമാറുള്ള പാറിപ്പറക്കലാൽ,
പൂക്കളില്ലാത്ത വള്ളിക്കുടിലിലിന്നും
പൂക്കളെച്ചേർത്ത കൊച്ചുകിളികളും; 15

നിച്ചിലും മഞ്ഞുപെയ്യു മിക്കാലത്തും
പച്ചിലമരത്തോപ്പാം മുകിൽച്ചാർത്തിൽ
പീലിയാൽ മഴവില്ലണച്ചുദ്ഗീത-
ലീലയോടാടുമാണ്മയിൽക്കൂട്ടവും; 16

---

15. വിചിത്രച്ചിറകൊളി=ചിറകുകളുടെ നാനാവർണ്ണപ്രകാശം. നാനാവർണ്ണത്തിലുള്ള ചിറകുകളോടുകൂടിയ കൊച്ചുകിളികൾ അവിടവിടെപ്പാറിപ്പാറുന്നതിനിടയിൽ പൂക്കാത്ത ചില വള്ളിക്കുടിലുകളിൽച്ചെന്നിരിക്കുമ്പോൾ അവ പൂത്തുനില്ക്കുന്നതുപോലെ കാണപ്പെടുന്നു.

16. നിച്ചിലും=പതിവായി, എപ്പോഴും. മുകിൽച്ചാർത്ത്=മേഘമാല. ഉദ്ഗീതലീലയോടാടുമാൺമയിൽ = പാടിയാടിക്കളിക്കുന്ന മയൂരം. മഞ്ഞുകാലത്താണല്ലോ ശൌരിമലയ്ക്കു നോൽമ്പിട്ടുപോകാറുള്ളത്. അക്കാലത്തു മഞ്ഞുപെയ്യുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനാൽ പച്ചിലകളുള്ള മാമരങ്ങളിൽ ജലാംശങ്ങൾ പററിനില്ക്കുക പതിവാണ്. അങ്ങനെയിരിക്കെ മയി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പട്ടുമേനികൾ മാനുകൾ മേയുന്ന
പച്ചവൎണ്ണമാം പൈമ്പുൽത്തകിടിയും;
പാറമേൽത്തട്ടി മുത്തു വിതറിന
പാലൊളിച്ചോല പായുമിടങ്ങളും; 17

ലുകൾ മേഘഭ്രമത്താലോ എന്നു തോന്നുമാറു് ആഹ്ലാദത്താൽ പീലി വിടൎത്തി ആടിപ്പാടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഈ സന്ദൎഭത്തിൽ മഞ്ഞുകാലത്തുപോലും മേഘമാലയിൽ മഴവില്ലുണ്ടാകുന്നതുപോലെ ആ മാമരക്കൂട്ടത്തിൽ അഴകുണ്ടാകുന്നു. മഴവില്ലുണ്ടാകുന്നതിനുള്ള കാരണങ്ങൾ കവിയിവിടെ പൂൎണ്ണമായിക്കാണിച്ചുതന്നിട്ടുണ്ടു്. മയിൽപ്പീലിയും പച്ചിലമരക്കൂട്ടവും തന്നെ മഴവില്ലിനും മേഘത്തിനും മതിയാകുന്നതാണു്. പോരെങ്കിൽ പീലികളുടെ നിറങ്ങൾ വൃത്താകൃതിയിൽ പ്രതിബിംബിച്ചു മരക്കൂട്ടങ്ങളിൽക്കാണുവാൻ പച്ചിലകളിലെ മഞ്ഞുതുള്ളികൾ സഹായിക്കുന്നുമുണ്ടു്.

17. പട്ടുമേനികൾ=പട്ടുപോലെ മാർദ്ദവവും മിനുപ്പുമുള്ള ശരീരത്തോടു കൂടിയവ. പൈമ്പുൽത്തകിടികൾ=ഇളംപുൽപ്രദേശങ്ങൾ. പാറമേൽ......ഇടങ്ങൾ=ചോലകളിലെ ധവളമായ ജലപ്രവാഹം പാറമേൽ തട്ടിച്ചിന്നുമ്പോൾ മുത്തുമണികൾ വിതറുന്നതുപോലെയുള്ള കാഴ്ചയുണ്ടാകുന്നു. ഈ ആശയം

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഏത്ര സുന്ദരമിഗ്ഗിരികാന്താരം
ഹൃദ്യരൂപമാം തന്റെ സർവ്വസ്വവും
തൽപ്രിയാത്മമിങ്ങർപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു
സപ്രഹർഷം പ്രകൃതി ഭഗവതി! 18

തന്നെ സ്വല്പം ഭേദപ്പെട്ടുകൊണ്ടു മഹാകവിയുടെ ഭാരതപ്പുഴ എന്ന കവിതയിലുമുണ്ടു്.

"ചിലദിക്കിലിതിൽക്കിടക്കുമോരോ
ശിലമേൽത്തല്ലിമറിഞ്ഞുപോകയാലേ
അലമാലയിൽ നിന്നണിപ്പളുങ്കിൻ-
കുലമങ്ങിങ്ങു തെറിച്ചിടുന്നു ഭംഗ്യാ"

(സാഹിത്യമഞ്ജരി, Part I Page 61)

18. ഏത്രസുന്ദരമിഗ്ഗിരികാന്താരം = ഈ മലയിലെ കാടു് എത്ര മനോഹരമാണു്. പത്രമർമ്മരംകൊണ്ടു ശാസ്താവിന്റെ അനന്തമാഹാത്മ്യത്തെ ആകാശത്തോടുപദേശിക്കുന്ന മാമരങ്ങളാലും, പാറിപ്പാറുകുന്നതിനിടയിൽ പൂക്കാത്ത വള്ളിക്കുടിലുകളെച്ചിറകൊളിക്കൊണ്ടു കുസുമിതങ്ങളാക്കുന്ന കൊച്ചുകിളികളാലും, മഞ്ഞുതുള്ളികൾ പററിനില്ക്കുന്ന തമാലപത്രങ്ങളിൽ മഴവില്ലണിയിച്ചുകൊണ്ടാടിക്കളിക്കുന്ന മയിലുകളാലും, മൃദുമേനികളായ മാനുകൾ മേഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പുൽത്തകിടികളാലും, പാറമേൽ തട്ടി മുത്തു വിതറിക്കൊണ്ടു പായുന്ന പാലൊളി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവപ്രേമവിപാകമേ,
ഹാ, ശരണമിയ്യേഴകൾക്കയ്യപ്പാ,
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 19

അച്ഛനെപ്പോലെ,യേകാന്തരമ്യമാ-
മുച്ചശൈലത്തിൽ വാഴും ഭഗവാനേ,
ത്വച്ചരണങ്ങൾ കണ്ടു വണങ്ങുവാ-
നിച്ഛയുണ്ടു കുതിച്ചു നടക്കുമ്പോൾ, 20

ച്ചോലകളാലും ശൌരിമല അതിമനോഹരമായിരിക്കുന്നു. ഹൃദ്യരൂപം=മനോഹരസ്വരൂപമുള്ള. സൎവ്വസ്വവും=എല്ലാ മുതലും. ത്വൽപ്രീയാൎത്ഥം=അങ്ങയുടെ പ്രീതിക്കുവേണ്ടി. സപ്രഹൎഷം=സന്തോഷത്തോടെ. പ്രകൃതിദേവി തന്റെ അഴകുള്ള മുതലെല്ലാം ശാസ്താവായ അങ്ങയുടെ പ്രീതിക്കുവേണ്ടി ഇവിടെ അൎപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ശൌരിമലയിലെ അരണ്യപ്രദേശത്തിന്നു പ്രകൃതിയാൽ സ്വസൌന്ദൎയ്യമെല്ലാം ശാസ്താവായ അങ്ങേയ്ക്കുവേണ്ടി ഏകത്ര സമ്മിളിതമാക്കിയതുപോലെ മനോഹരതയുണ്ടെന്നു സാരം.

20. അച്ഛനെപ്പോലെ=അച്ഛനായ ശിവനെപ്പോലെ. ഏകാന്തരമ്യം=വിജനവും മനോഹരവുമായ, അസാധാരണ മനോഹരതയുള്ള. ഉച്ചശൈ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കൂർത്തുമൂർത്ത കൽമുള്ളുകൾ കൊണ്ടതി
മാത്രദുർഗ്ഗങ്ങളീവനമാർഗ്ഗങ്ങൾ
താവകരായ ഞങ്ങൾ തൻ കാൽകൾക്ക
പൂവിരിച്ചവ പോലത്രേ തോന്നുന്നു! 21

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവപ്രേമവിപാകമേ,
ഹാ, ശരണമിയ്യേഴകൾക്കയ്യപ്പാ,
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 22

ലം=ഉയർന്ന പർവ്വതം. ഭഗവാൻ=ഐശ്വര്യം മുതലായ ആറു ഗുണങ്ങളുള്ളവൻ. തൃച്ചരണങ്ങൾ=അങ്ങയുടെ കാലുകൾ. ഇച്ഛപൂണ്ടു്=ആഗ്രഹിച്ചു്.

21. കൽമുള്ളുകൾ=കല്ലുകളും മുള്ളുകളും. അതിമാത്രദുർഗ്ഗങ്ങൾ=അകത്തു കടന്നുകൂടുവാൻ വളരെ പ്രയാസമായവ. വനമാർഗ്ഗങ്ങൾ=കാട്ടുവഴികൾ. താവകർ=അങ്ങയുടെ ആളുകൾ. കൈലാസത്തിൽ പരമശിവനെന്നപോലെ ശൌരിമലയിൽക്കുടികൊള്ളുന്ന ശാസ്താവേ! അവിടത്തെ കഴലിണ കണ്ടു വണങ്ങുവാൻ ദാസരായ അടിയങ്ങൾ കുതിച്ചുനടക്കുമ്പോൾ കൂർത്തുമൂർത്ത കല്ലും മുള്ളുമുള്ള വഴികൾ പൂവിരിച്ചിട്ടിരിക്കുന്ന മാർഗ്ഗങ്ങൾപോലെയാണു് തോന്നുന്നതു്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

അദ്രിവാസ, നിന്നമ്പലം പൂകുവാ-
നെത്ര കാലടി നേക്കു വെയ്ക്കുന്നിതോ,
അത്ര മേല്പ്പോട്ടു കേറുന്നു;നാഠംതോറു-
മെത്ര താണ നിലയിൽക്കിടന്നോരും! 23

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവപ്രേമവിപാകമേ,
ഹാ, ശരണമിയ്യേഴകഠംക്കയ്യപ്പാ!
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 24

---

23. അദ്രിവാസ = കുന്നിന്മേൽ കുടികൊള്ളുന്നവനേ. പൂകുവാൻ=പ്രാപിക്കുവാൻ. മേൽപ്പോട്ടു കേറുന്നു = ഉന്നതിയിലെത്തുന്നു. കുന്നിന്മേൽക്കുടികൊള്ളുന്ന അങ്ങയുടെ അമ്പലത്തിലേക്കു പോകുമ്പോഠം വെയ്ക്കുന്ന ഓരോ അടിയും താണവരെ ഉന്നതിയിലെത്തിക്കുകയാണു് ചെയ്യുന്നതു്. അമ്പലത്തിലെത്തിയാൽ താണവരെന്നനില ഇല്ലാതാകുമെന്നു സാരം. ഈശ്വരസാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ അധഃകൃതന്മാരില്ലെന്നു ശബരിമലദേവൻ വിളംബരപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്ന കഥ സുപ്രസിദ്ധമാകുന്നു. തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവിൻെറ ക്ഷേത്രപ്രവേശവിളംബരത്തിന്നു വളരെ മുമ്പുതന്നെ ഈ വിളംബരം നടപ്പിൽ വന്നിരിക്കുന്നു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഇത്തരം വിഭോ, ദുഃഖഭൂയിഷ്ഠമാം
മർത്ത്യഭാവത്തിൽനിന്നു നിന്നമ്പിനാൽ,
ഇദ്ധസൌഖ്യമാം ദിവ്യപദത്തിലേ-
ക്കുദ്ധൃതരായ് ച്ചരിക്കുന്നു സാധുക്കൾ! 25

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവ പ്രേമവിപാകമേ,
ഹാ, ശരണമിയ്യേഴകൾക്കയ്യപ്പാ,
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 26

മീശരോമങ്ങൾകൊണ്ടു ചില കട്ടം-
ത്തുശികൾ നട്ട ഭീഷണവക്ത്രത്തിൽ

---

25. വിഭോ = പ്രഭോ! ദുഃഖഭൂയിഷ്ഠം = ദുഃഖം അധികമായ. മർത്ത്യഭാവം=മനുഷ്യത്വം. നിന്നമ്പിനാൽ=അങ്ങയുടെ കരുണയാൽ! ഇദ്ധസൌഖ്യം= സുഖം വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന. ദിവ്യപദം=ഉൽകൃഷ്ടസ്ഥാനം. ഉദ്ധൃതർ=ഉയർത്തപ്പെട്ടവർ. ചരിക്കുന്നു=സഞ്ചരിക്കുന്നു.

അങ്ങയുടെ കരുണയാൽ ദുഃഖഭൂയിഷ്ഠമായ മനുഷ്യത്വത്തിൽനിന്നു പരമാനന്ദപദത്തിലേക്കുയർത്തപ്പെട്ട ഈ സാധുക്കൾ ഇതാ ഇപ്പോൾ നിർബ്ബാധം സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

27. ഭീഷണവക്ത്രം = ഭയങ്കരമുഖം. ജീവനെൽക്കതിർക്കൊയ്ത്തുവാൾ = ജീവനാകുന്ന നെൽ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ജീവനെല്ലതിർക്കൊയ്ത്തുവാളാമെകി-
റാവഹിയ്ക്കുന്ന ക്രൂററൻകടുവാകൾ
സ്വാമിതൻ മല്ക്കേറുന്ന ഞങ്ങൾക്കായ്
സ്വാഗതം കഥിയ്ക്കുന്നു മുരൾച്ചയാൽ. 27

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവപ്രേമവിപാകമേ,
ഹാ, ശരണമിയ്യേഴകൾക്കയ്യപ്പാ,
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 28

മുൾച്ചെടികളൂട്ടർ ചില്ലയാകുന്ന കൈ
വെച്ചു തൊട്ടുതലോടി വനാന്തരേ!

ക്കതിരു കൊയ്യുവാനുള്ള വാളു്. എകിർ=ദംഷ്ട്ര. ത്തുശിപോലുള്ള മീശയും ജീവൻ കൊയ്യുപ്പാനുള്ള വാളുപോലിരിക്കുന്ന ദംഷ്ട്രയുമുള്ള ക്രൂററൻ കടുവകൾ ഇതാ ഞങ്ങൾക്കു മുരൾച്ചയാൽ സ്വാഗതം പറയുന്നു. (ശൌരിമലയിൽപ്പുലികൾ ധാരാളമുണ്ടെന്നു പ്രസിദ്ധം. അശുദ്ധിപ്പെട്ടവരെപ്പുലിപിടിക്കുമെന്നു വിശ്വാസവുമുണ്ടു്. ഈ ഭാഗം മുതൽ 33-ാംഖണ്ഡം കഴിയും വരെ പ്രതികൂലശക്തികളെ അനുകൂലശക്തികളായി വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.)

29. വനാന്തരേ = കാട്ടിൽ. ഗാത്രങ്ങൾ = ശരീരങ്ങൾ. മലയിൽ നടക്കുമ്പോൾ മുള്ളുകൊണ്ടു

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

രക്തചന്ദനച്ചാറണിയിപ്പൂ നിൻ
ഭക്തർതൻ മുറിപ്പെട്ട ഗാത്രങ്ങളിൽ! 29

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവ പ്രേമവിപാകമേ,
ഹാ, ശരണമിയ്യേഴകൾക്കയ്യപ്പാ,
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 30

മേദുരസടാജ്ജൂടമാം സിംഹത്തിൻ
മേഘരാവഗംഭീരമാം ഗർജ്ജിതം
ഞങ്ങൾ തൻചെവി പുക്കു മുഴങ്ങുന്നു,
മംഗളം മദ്ദളാരവം പോലവേ! 31

പൊട്ടിയൊലിക്കുന്ന ചോരയെ ചെടികൾ ചില്ലക്കൈകൊണ്ടു തലോടി രക്തചന്ദനച്ചാറണിയിച്ചതായി ഉൽപ്രേക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു.

31. മേദുരസടാജ്ജൂടം = തടിച്ച ചിടക്കെട്ടുള്ള. സിംഹത്തിൻ = സിംഹത്തിന്റെ. മേഘരാവഗംഭീരം=ഇടിമുഴക്കംപോലെ ഗംഭീരമായതു്. ഗർജ്ജിതം= അലച്ച്. മദ്ദളാരവം=മദ്ദളത്തിന്റെ ശബ്ദം. സടയുള്ള സിംഹത്തിന്റെ ഇടിവെട്ടുപോലുള്ള അലച്ച ഞങ്ങളുടെ യാത്രയിൽ മദ്ദളംപോലെ മംഗളമായി മുഴങ്ങിക്കേൾക്കുന്നു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവപ്രേമവിപാകമേ,
ഹാ, ശരണമിയ്യേഴകൾക്കയ്യപ്പാ,
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 32

ദാനനീർ കവിൾത്തട്ടിലുറന്ന കാ-
ട്ടാനകളുടെ ചിന്നം വിളിയെയോ,
കാനനലക്ഷ്മിയാളുടെ കോമള-
ഗാനമായ്ക്കേൾപ്പിതെങ്ങൾ തൻ കർണ്ണങ്ങൾ! 33

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവപ്രേമവിപാകമേ,
ഹാ, ശരണമിയ്യേഴകൾക്കയ്യപ്പാ,
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 34

---

33. ദാനനീർ = മദജലം. ഉറന്ന=പുറപ്പെട്ട. കാനനലക്ഷ്മിയാൾ=വനശ്രീ. കോമളഗാനം=മനോഹരഗീതം. മദജലമൊഴുകുന്ന കാട്ടാനകളുടെ ചിന്നം വിളി വനലക്ഷ്മിയുടെ മനോഹരഗീതമായിട്ടാണു ഞങ്ങൾ കേൾക്കുന്നതു്. (മുപ്പത്തൊന്നും മുപ്പത്തിമൂന്നും ഖണ്ഡങ്ങളിൽ പ്രാപ്യസ്ഥാനത്തിലേയ്ക്കുള്ള ഘോഷയാത്രയിലെ മദ്ദളധ്വനിയും ഭജനസങ്കീർത്തനവും വർണ്ണിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു)

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വേദനയില്ല, ഭീതിയില്ലെങ്ങൾക്കു
ഖേദമില്ല, തണുപ്പില്ല, ചൂടില്ല;
ഭൂതനായക, നിന്നാളുകളിതാ,
വീതസംസാരരായി പൊടുന്നനെ;
നിന്നടുക്കലേയ്ക്കുള്ള മഹത്താമീ
വന്യമാർഗ്ഗം വിമുക്തിമാർഗ്ഗം ധ്രുവം! 35

35. ഈ ഖണ്ഡം ക്ഷേത്രം അഥവാ പ്രാപ്യസ്ഥാനം അക്ഷിലക്ഷ്യമായതിന്നു ശേഷമുള്ള അനുഭവത്തെ വർണ്ണിച്ചു കാണിക്കുന്നു. ഭീതി = ഭയം. ഖേദം = ദുഃഖം. ഭൂതനായക = പ്രമഥപതേ, അഥവാ പാഞ്ചഭൌതികമായ പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ നാഥ! (ശാസ്താവിന്നു ഭൂതനാഥൻ എന്നു പര്യായമുണ്ടു്) വീതസംസാരർ = സംസാരദുഃഖമില്ലാതായിത്തീർന്നവർ. പൊടുന്നനെ = പെട്ടെന്നു്. മഹത്തു്= വലുതു്. വന്യമാർഗ്ഗം=കാട്ടുവഴി. വിമുക്തിമാർഗ്ഗം=മോക്ഷമാർഗ്ഗം. ധ്രുവം = നിശ്ചയം. (വിമുക്തിമാർഗ്ഗത്തിന്റെ വിശേഷണമായെടുക്കുന്നപക്ഷം സ്ഥിരമായ എന്നർത്ഥം). ക്ഷേത്രത്തിന്റെ നടയിലെത്തിയ ഞങ്ങൾക്കു വേദനയാകട്ടെ, ഭയമാകട്ടെ, ചൂടാകട്ടെ, തണുപ്പാകട്ടെ ഇല്ലാതായിക്കഴിഞ്ഞു. ഇപ്പോൾ ഒരു ദുഃഖവും ഞങ്ങൾക്കില്ല. അങ്ങുന്നു ഭൂതനാഥൻ (പ്രപ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശ്രീശബരിമലയ്ക്കുമേൽ മേവുന്ന
കേശവശിവ പ്രേമവിപാകമേ,
ഹാ, ശരണമിയ്യേഴകൾക്കയ്യപ്പാ!
പാശമോചനം നിൻപദമൊന്നു താൻ! 36

ഞ്ചനായകൻ) ആണെന്നുള്ള വാസ്തവം ഇപ്പോഴാണു ദാസരായ ഞങ്ങൾക്കനുഭവപ്പെട്ടതു്. ഈയവസരത്തിൽ ഞങ്ങൾക്കു തോന്നുന്നു, "ഈ മല കയറൽതന്നെയാണു സംസാരതരണം; ഈ ദേവദർശനംതന്നെയാണ് മോക്ഷം."

വിദ്യാവിനോദിനി അച്ചുകൂടം, തൃശ്ശിവപേരൂർ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വിൻസ്റ്റൺ ചർച്ചിൽ

ഗ്രന്ഥകർത്താ:

ആർ. എം. മനയ്ക്കലാത്ത്.

വില 8 ണ.

നാസികളുടെ നശീകരണബോംബുകളെ കളിപ്പന്താടുന്ന മഹാപുരുഷന്റെ ഉജ്ജ്വലചരിത്രം ഇതാ പ്രസിദ്ധീകൃതമായിരിക്കുന്നു. മഹായുദ്ധത്തിന്റെ മഹാട്ടഹാസംമൂലം ലോകരാകമാനം ഭയവിത്രസ്തരായിരിക്കുന്ന കാലമാണല്ലോ ഇതു്. അക്രമവും അനീതിയും ദിനംദിനം പ്രവൃദ്ധമായിക്കൊണ്ടുതന്നെ വരുന്നു. അഗതികളുടെ ദീനാക്രന്ദനങ്ങൾ വീണ്ടും വീണ്ടും അന്തരീക്ഷത്തിലുയരുന്നു. സ്വേച്ഛാധികാരപ്രമത്തതയുടെ നിഷ്ഠുരനിശ്വാസങ്ങളാണ് ഈ വിഷമതകൾക്കെല്ലാം നിദാനമെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഈ ആപൽസന്ധിയിൽ വലിയൊരു ജനസമുദായത്തെ പരിരക്ഷിക്കുവാൻവേണ്ടി ഭയലേശംകൂടാതെ ബദ്ധപരികരനായിറങ്ങിയിട്ടുള്ള ആ മഹാൻ—വിൻസ്റ്റൺ ചർച്ചിൽ—എത്രമാത്രം പ്രശംസാർഹനാണെന്നു പറഞ്ഞറിയിക്കുവാൻ പ്രയാസം. വാക്ചാതുര്യം, ബുദ്ധികൂർമ്മത, സ്ഥൈര്യം എന്നീ ഗുണൌഘങ്ങളാൽ ആദിത്യനസ്തമിക്കാത്ത ബ്രിട്ടീഷ്സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ മന്ത്രിപദത്തിലേക്കുയർത്തപ്പെട്ട ആ സ്ഥിരോത്സാഹിയുടെ സുനിർമ്മലമായ ജീവചരിത്രം ഏവർക്കും വായിക്കാവുന്ന രീതിയിൽ എഴുതപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ലളിതസുന്ദരമായ ഭാഷ.

വി. സുന്ദരയ്യർ & സൺസ്,

തൃശ്ശിവപേരൂർ, :: :: എറണാകുളം.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi